

Rapport fra løpende revisjon av kommuneregnskapet i Nes for 2018

Innhold:

- 1 Innledning
 - 2 Innkjøpsområdet
 - 3 Lønnsområdet
 - 4 Inntektsområdet
 - 5 Øvrige kontrollhandlinger
- Vedlegg

2
4
7
8
9
9

Til: Kontrollutvalget i Nes kommune

Dato for rapport: 23.11.2018

Dato gj-gang med rådmannen: 26.11.2018

Versjon: Endelig, offentlig

Oppdragsansvarlig revisor: Gry Engelsen

Signert:

1 Innledning

1.1 Formål med rapporten

Rapporten oppsummerer resultatene av vår regnskapsrevisjon til kontrollutvalget, slik at utvalget kan oppfylle sin plikt til å påse at kommunens regnskap blir revidert på betryggende måte, jf. kommuneloven § 78, 5. ledd og § 77, 4. ledd. Rapporten informerer kontrollutvalget, rådmannen og økonomisjefen om statusen i revisjonsarbeidet, funn og eventuelle behov for avklaringer. Vi utarbeider slik rapport to ganger årlig, i forbindelse med løpende revisjon på høsten og ved avleggelse av kommuneregnskapet på våren.

1.2 Revisjon av kommuneregnskapet

Hovedformålet med regnskapsrevisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon og bidra til å forebygge og avdekke feil og misligheter, jf. forskrift om revisjon i kommuner § 3.

Vi vurderer om årsregnskapet er i samsvar med lov, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk, om regulert budsjett i regnskapsrapporten stemmer med gyldige budsjettvedtak, om ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger og har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte.

Vi gjennomfører revisjonsarbeidet iht. lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge og de internasjonale revisjonsstandardene. Det er naturlig å dele revisjonsarbeidet i tre faser:

- Planlegging som gjennomføres på våren og tidlig høst. Da fastsetter vi revisjonsstrategien og revisjonsplaner for enkeltområder for hver kommune. Strategien og planene bygger på en risiko- og vesentlighetsvurdering, samt tidligere års revisjoner.
- Løpende revisjon fra sommeren, høsten og tidlig vinter. Da gjennomgår vi kommunens sentrale regnskapsrutiner, analyserer og foretar stikkprøver på deler av regnskapet.
- Revisjon av årsregnskapet på sen vinter og tidlig vår. Da kontrollerer vi resten av regnskapet, herunder balansen, endelig selvkostregnskap, drifts- og investeringsregnskap med finansiering, presentasjon av årsregnskap og årsberetning. Vi vurderer om regnskapet i alt vesentlig er i tråd med regelverket og gir et tilfredsstillende bilde av den økonomiske situasjonen, og inkluderer gjennom revisjonsberetningen.

For øvrig har vi attestasjonsoppgaver som er pålagt ved lov, slik som kontroll og attestasjon av kompensasjonsoppgavene for merverdiavgift (2.hver måned), pasientregnskap (årlig), finansreglement (hvert 4. år) og attestasjoner som kreves av aktører som gir kommunen tilskudd.

I alle faser av revisjonen veileder og bistår vi kommunen på forespørsel, og informerer om endringer i regelverk mv. når vi anser det hensiktsmessig.

KOMMUNEREVISJON IKS

1.3 Løpende revisjon, avgrensninger og presiseringer

Løpende revisjon så langt for 2018 omfatter bl.a. vurdering av internkontroll, systemtester, og stikkprøvekontroller og analytiske kontroller på områder med høy eller middels risiko for vesentlige feil. Eksempler på kontrollområder er lønn, mva-behandling, selvkost, inntekter, innkjøp og skille mellom investerings- og driftsutgifter. I det følgende (del 2-5) rapporterer vi status i det løpende revisjonsarbeidet så langt på de ulike kontrollområdene, hvilke funn som er gjort og eventuelt uavklarte problemstillinger.

Vi benytter fargekoder for å angi konklusjonen p.t. på de enkelte punktene:

- **Grønt** : Vi har ikke avdekket feil eller mangler av vesentlig betydning, eller vi har påpekt feil som er blitt korrigert av kommunen.
- **Gult** : Vi har avdekket svakheter eller mangler kommunen bør forbedre, men som isolert sett ikke anses vesentlige for konklusjonen i revisjonsberetningen. Gult kan også omfatte problemstillinger vi ikke har fått tilfredsstillende dokumentasjon og avklaring på p.t.
- **Rødt** : Vi har avdekket feil eller mangler som er av vesentlig betydning for konklusjonen i revisjonsberetningen, og som ikke er korrigert.

Merknadene våre er holdt korte når konklusjonen er at det ikke er avdekket feil eller mangler av vesentlig betydning, og mer utfyllende jo mer komplekse problemstillingene / feilene er.

Våre vurderinger og konklusjoner er basert på informasjon som fremkommer av regnskapet med tilhørende dokumentasjon, kommunestyresaker, samt informasjon fra samtaler med administrasjonen. Vårt revisjonsarbeid fortsetter ut året, herunder følger vi opp eventuelle uavklarte problemstillinger. Vi gjør oppmerksom på at endringer i regnskapet og ny informasjon kan medføre ny vurdering og eventuelt endret konklusjon på de enkelte kontrollområdene. Revisjonsarbeidet for 2018 avsluttes endelig i forbindelse med årsavslutningen, med revisjonsrapport på årsoppgjørrevisjonen og revisjonsberetning.

1.4 Rapporten er gjennomgått med rådmann og økonomisjef

Rådmannen har ansvar for å fremlegge all dokumentasjon som han er kjent med og som er relevant for regnskapet og de problemstillinger vi har reist. Rapportens innhold er gjennomgått av rådmannen/økonomisjefen i møte 26.11.2018. Innspill, synspunkter og vurderinger fra rådmann/økonomisjef er innarbeidet i rapporteringen eventuelt gjengitt i vedlegg. Rådmann/økonomisjef har bekreftet at de har fremlagt all relevant informasjon som har betydning for kommuneregnskapet.

KOMMUNEREVISJON IKS

2 Innkjøpsrådet

Kontrollområder / Gjennomføre revisjonshandlinger:	Oppsummert vurdering / Merknader fra revisjonen:
<p>2.1</p> <p>Kommunens internkontroll:</p> <p>Vi har gjennom flere år kartlagt og testet kommunens internkontroll knyttet til innkjøp, og ruller våre tester av de ulike rutinene etter behov. Behov for testing kartlegger vi bl.a. ut fra tidligere erfaringer, og fra samtale med økonomisjef og rådmann om evt. vesentlige endringer i rutiner. Når kommunen har god internkontroll for regnskapsførte poster, reduseres vårt behov for kontrollhandlinger for å oppnå tilfredsstillende sikkerhet for vår konklusjon på kommunens regnskap.</p> <p>Spesielt avgjørende er kommunens internkontroll for arbeidsdeling og godkjenning (anvisning og attestasjon) av innkjøpsfakturaer for å sikre at innkjøpsutgiftene er gyldige (reelle) for kommunen (se punkt 2.2).</p> <p>Vi har i år hatt særskilt fokus på anvisningsrutinen, tilgangskontroller og endringshåndtering.</p>	<p>Oppsummert vurdering / Merknader fra revisjonen:</p> <p>Vi vurderer at kommunens interne kontrollrutiner knyttet til innkjøp generelt er god. Om vi oppdager vesentlige svakheter, blir dette kommunisert (nedenfor).</p>
<p>2.2</p> <p>Gyldige (reelle) innkjøpsutgifter:</p> <p>Vi har vurdert og testet på stikkprøvebasis om utgiftsbilag anvises av ansatte som har fått tildelt slik myndighet, anvises og attesteres av to ulike ansatte, og ut fra det om utgiftene kan anses gyldige (reelle) for kommunen.</p> <p>Vi har kontrollert om økonomisjef med tilgang til regnskapsføring og bank, ikke har generell anvisningsmyndighet og ikke har avvist annet enn det som naturlig tilligger deres ansvarsområde.</p>	<p>På grunnlag av vår kontroll legger vi til grunn at kommunens innkjøp er gyldige utgifter for kommunen.</p>
<p>2.3</p> <p>Drift eller investering:</p> <p>Vi har vurdert om prosjektene som er ført i investeringsregnskapet er investeringsutgifter i tråd med regelverket. Herunder har vi vurdert om fordelinger, evt. egeninnsats på investeringsprosjekter, investeringer som gjøres på annen eiers grunn, samt evt. utbyggingsavtaler, er håndtert i tråd med regelverket.</p> <p>Vi har foretatt en gjennomgang av lista over budsjetterte investeringsprosjekter for neste år (2019), for å kunne gi en tilbakemelding på evt. åpenbare feil i klassifisering og/eller mva.</p>	<p>Vi har ikke avdekket vesentlige feilklassifisering av investeringsprosjektene så langt, med har etterspurt vurdering i forhold til om kommunen har rett til mva og mva.komp på enkelte prosjekt, dette er tatt opp under pkt. 2.7.</p>

KOMMUNEREVISJON IKS

Kontrollområder / Gjennomføre revisjonshandlinger:	Oppsummert vurdering / Merknader fra revisjonen:
<p>2.4</p> <p>Budsjett:</p> <p>Vi har kontrollert om kolonnen for opprinnelig budsjett stemmer med kommunestyrets vedtatte budsjett for året.</p> <p>Vi har kontrollert om kommunen har rutine for å registrere budsjettendringer som er vedtatt i løpet av året, om vedtak om utgifter har finansiering, og kontrollert på stikkprøvebasis om disse er registrert riktig og fullstendig i budsjett rapportene i regnskapssystemet.</p>	<p>Kommunen har tatt i bruk budsjetteringsverktøyet Framsikt. Dette har medført at budsjett skjema 1A (drift) som er vedtatt med grunnlag i Framsikt, ikke stemmer med budsjett skjema 1A i Visma (økonomisystemet).</p> <p>Det er ulikt oppsett i budsjettverktøyet Framsikt og økonomisystemet Visma vedrørende ansvar.</p> <p>Budsjett skjema Økonomisk oversikt drift, som også er vedtatt i Kommunestyret, stemmer med Visma.</p> <p>Økonomisjefen jobber med problemstillingen og vil komme med en avklaring på avviket før årsavslutningen.</p>
<p>2.5</p> <p>Anleggsregisteret:</p> <p>Vi har bedt om bekreftelse fra økonomisjef på om kommunen siste år har kontrollert at eiendelene i anleggsregisteret fortsatt er i eie og er riktig verdsatt, og at avskrivningstiden er vurdert i forhold til anleggsmiddelets økonomiske levetid.</p> <p>Vi har kontrollert på stikkprøvebasis om eiendeler avskrives etter en fornuftig plan.</p>	<p>Kontrollen av anleggsregisteret er ikke utført under løpende revisjon, da vi vurderte det mest hensiktsmessig å gjennomføre i årsrevisjon.</p>
<p>2.6</p> <p>Selvkostområder:</p> <p>Vi har kontrollert om investeringene på selvkostområdene i fjor er aktivert og avskrives etter en hensiktsmessig plan på riktige selvkostområder.</p> <p>Vi har kontrollert på stikkprøvebasis om årets investeringer på selvkostområder er utgifter som hører til og i henhold til regelverket kan belastes det aktuelle selvkostområdet. Herunder om utgifter som er felles for selvkostområder og andre områder er fordelt, at dette er dokumentert, og at fordelingsnøkklene er fornuftige.</p> <p>Vi har kontrollert om det er belastet vesentlige investeringsutgifter i driftsregnskapet for selvkost.</p>	<p>Kontrollen av selvkostområdene er ikke utført under løpende revisjon, da vi vurderte det mest hensiktsmessig å gjennomføre i årsrevisjon.</p>

KOMMUNEREVISJON IKS

Kontrollområder / Gjennomføre revisjonshandlinger:	Oppsummert vurdering / Merknader fra revisjonen:
<p>2.7 Mva og mva-kompensasjon:</p> <p>Vi har på stikkprøvebasis kontrollert rutinene og om ordinær avgiftspliktig omsetning rapporteres riktig i omsetningsoppgaven.</p> <p>Vi har vurdert om kommunen har god kontroll med mva- og mva-kompensasjonsbehandlingen, og på stikkprøvebasis testet om mva-behandlingen på utgifter i alt vesentlig er riktig.</p> <p>Vi har kontrollert om evt. utbyggingsavtaler, andre avtaler og tiltak hvor vi ser det kan være særskilt mva-risiko, er regnskapsført med riktig mva-behandling.</p>	<p>Vi har ikke avdekket vesentlige feil eller mangler i mva-kompensasjonsoppgavene, men vi har bedt kommunen om dokumentasjon og avklaringer på enkelte forhold. Det er vesentlig for vår revisorattestasjon at mva-kompensasjonsretten bekreftes:</p> <ul style="list-style-type: none">• I investering har vi etterspurt vurderingen om rette til mva.komp på følgende prosjekt:<ul style="list-style-type: none">- Prosjekt 404 Nasjonalromantisk senter- Prosjekt 437 Sorenskrivegården- Prosjekt 702 Trafikksikkerhetstiltak• Vurdering av mva-kompensasjonsretten på legetjenesten. Har etterspurt avtalene som kommunen har med legene.
<p>2.8 Andre fokusområder:</p> <p>Vi har sett gjennom kommunestyresaker med fokus på bl.a. budsjett og mva-behandling ved bl.a. gavesalg, bytteavtaler, utbyggingsavtaler, anleggsbidrag, tilskudd, samarbeidsprosjekter, investeringer i boliger mv., jf. andre punkter.</p> <p>Kontrollen gjør oss også i stand til å kunne gi en tidlig tilbakemelding på evt. åpenbare feil i vedtatt / planlagt regnskapsbehandling knyttet til avtaler og transaksjoner for senere regnskapsår.</p>	<p>Vi har ikke avdekket vesentlige mangler ved gjennomgang av kommunestyresaker.</p>

3 Lønnsrådet

Kontrollområder / Gjennomføre revisjonshandlinger:	Oppsummert vurdering / Merknader fra revisjonen:
<p>3.1</p> <p>Kommunens internkontroll:</p> <p>Vi har gjennom flere år kartlagt og testet kommunens internkontroll knyttet til lønn, og rullerer våre tester av de ulike rutine etter behov. Omfanget av testing vurderer vi ut fra bl.a. ut fra tidligere erfaringer, og fra samtale med økonomisjef, rådmann og lønnsansvarlig om evt. vesentlige endringer i viktige rutiner. Når kommunen har god internkontroll for regnskapsførte poster, reduseres behovet for kontrollhandlinger for å oppnå tilfredsstillende sikkerhet for vår konklusjon på kommunens regnskap.</p> <p>Ved årets løpende revisjon har vi hatt særskilt fokus på lønnsansvarlig sine kontroller og at lønnsstransaksjoner er anvist.</p>	<p>Vi vurderer at kommunens interne kontrollrutiner knyttet til lønn generelt er god. Om vi oppdager vesentlige svakheter, blir dette kommunisert (jf. momenter nedenfor).</p>
<p>3.2</p> <p>Gyldige (reelle) lønnsutgifter:</p> <p>Vi har vurdert og testet på stikkprøvebasis om lønnsutgifter er anvist/godkjent.</p> <p>Vi har i samtale med lønnsansvarlig fått bekreftet at, av hensyn til anbefalt arbeidsdeling, har lønnsansvarlig generelt ikke anvisningsmyndighet og ikke har anvist lønnsutgifter.</p> <p>Vi har vurdert og testet ulike kontrollrutiner i lønnsavdelingen og satser/beregninger i lønssystemet.</p> <p>Vi har gjort analytiske kontroller av ulike type lønnsutgifter.</p>	<p>På grunnlag av vår kontroll legger vi til grunn at kommunens lønnsutgifter er gyldige utgifter for kommunen.</p>
<p>3.3</p> <p>Riktig innberetning av lønnsytelser:</p> <p>Vi har vurdert og testet på stikkprøvebasis om kommunen i tråd med regelverket har lønnsinnberettet relevante ytelser av noe beløpsmessig betydning, herunder reiseregninger fri telefon, gaver o.l. Herunder fulgt opp evt. svakheter fra tidligere år.</p>	<p>Vi har ikke avdekket vesentlige mangler vedrørende innberetning av lønnsytelser.</p>

KOMMUNEREVISJON IKS

3.4	<p>Lønn til kommuneledelsen mv.:</p> <p>Vi har kontrollert om lønn til ordfører, rådmann og lønnsansvarlig er i tråd med vedtak/avtale godkjent av overordnet myndighet.</p> <p>Vi har på stikkprøvebasis kontrollert om disse personene er rimelig ajour med reiseregninger, og om reiseregninger, utlegg og ytelser er dokumentert og innberettet i tråd med regelverket.</p>	Vi har ikke avdekket vesentlige mangler vedrørende lønn til kommuneledelsen.
-----	--	--

4 Inntektsområdet

Kontrollområder / Gjennomføre revisjonshandlinger:	Oppsummert vurdering / Merknader fra revisjonen:
<p>4.1</p> <p>Kommunens internkontroll for å sikre fullstendige inntekter:</p> <p>Når kommunen har god internkontroll for regnskapsførte poster, reduseres behovet for kontrollhandlinger for å oppnå tilfredsstillende sikkerhet for vår konklusjon på kommunens regnskap. Kommunen har mange ulike områder og inntektstyper med ulike rutiner. Vi har gjennom flere år kartlagt vesentlige inntektsområder, kommunens rutiner og risiko for vesentlige feil i regnskapet. Type og omfang revisjonskontroller er planlagt ut fra vår forståelse av virksomheten, tidligere erfaringer, analyser, risikovurderinger, samt evt. vesentlige endringer i viktige inntektstyper og rutiner i år.</p> <p>Siste årene har vi hatt særskilt fokus på om kommunen har internkontroll som sikrer at alle behandlede saker ved teknisk etat medfører fakturering av aktuelle gebyrer (byggesaksgebyrer, plangebyrer, årsavgifter og tilkoblingsavgifter for vann og avløp, renovasjon, feiing, eiendomsskatt).</p> <p>For å vurdere om inntektene i kommunens regnskap er fullstendige, reelle mv., gjør vi kontroller ved årets slutt. Herunder analytisk kontroll av regnskapsførte inntekter på de ulike områder (herunder inntekter fra teknisk etat) mot budsjett og forår, for å avdekke og undersøke evt. vesentlige avvik. Konklusjon på inntektene for 2018 vil bli rapportert i forbindelse med årsavslutningen.</p>	<p>Vi vurderer at kommunen har interne rutiner som sikrer at alt vesentlig av inntekter blir regnskapsført. Inntrykket generelt er imidlertid at kommunens rutiner og systemer ikke alene sikrer dette, men at en er avhengig av ansvarsfulle medarbeidere.</p> <p>Vi ønsker å informere rådmannen om at kommunen ikke har internkontroller som sikrer at alle saker fra teknisk avdeling kommer til fakturering. Det kunne vært tett nummerserie, automatiske varsel om en sak ikke følger normalt løp, annengangs-/fullstendighetskontroll el., som kunne sikret at evt. mangler i fakturagrunnlag og/eller fakturering ville blitt fanget opp av andre. Vår anbefaling er å implementere hensiktsmessige internkontroller.</p> <p>Rådmannen har uttalt at dagens systemer ikke er tilrettelagt for gode automatiske kontroller, og at han ikke ser det hensiktsmessig å bruke nødvendige ressurser på manuell kontroll. Han vurderer at kommunen kan leve med denne risikoen. Kommunen er forholdsvis liten og oversiktlig, og de vurderer risikoen for vesentlige feil og mangler, bevisste eller ubevisste, som lav.</p> <p>Vi har ikke indikasjoner på eller avdekket konkrete feil på området.</p>

5 Øvrige kontrollhandlinger

Kontrollområder / Gjennomføre revisjonshandlinger:	Oppsummert vurdering / Merknader fra revisjonen:
<p>5.1 Vi har kontrollert og attestert på hver tomånedlige oppgave for mva. Tilbakemeldinger og evt. korrigeringer er gjort fortløpende. Vi sender våre revisoruttalelser til administrasjonen, og dersom de inneholder merknader plikter kommunen å sende de til Skatteetaten.</p>	<p>Vi har ikke avdekket vesentlige feil ved attestasjon av mva.kompensasjonen. Vi har avdekket enkelte feil på mindre beløp, men disse er korrigert.</p>
<p>5.2 Pasientregnskap Iht. « Forskrift om disponering av kontantytelser fra folketrygden under opphold i kommunal helse- og omsorgsinstitusjon og i helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten » skal institusjonen føre regnskap for bruken av disse pasientmidlene og avlegge regnskapet revidert av kommunens revisor en gang i året. Jf. vårt kundebrev 002-2015 for nærmere beskrivelse av forskriften.</p>	<p>I følge kommunen har ikke Nes pasienter i institusjon som kommer inn under « Forskrift om disponering av kontantytelser fra folketrygden under opphold i kommunal helse- og omsorgsinstitusjon og i helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten »</p>
<p>5.3 Øvrige særattestasjoner / revisoruttaler I tillegg til den ordinære revisjonen utfører vi årlig en rekke attestasjoner for kommunene eller organisasjoner i kommunen. Det kan være tippemiddelsøknader, attestasjon av tilskudd fra fylkeskommunen/ departement, støtte til ressurskrevende brukere, PU brukere. Disse gjennomføres etter egne avtalte kontrollhandlinger i vedtekter eller egne rundskriv. Vi skriver særskilt revisoruttale for hver.</p>	<p>Vi har ikke avdekket vesentlige feil eller mangler.</p>

KOMMUNEREVISJON IKS